

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА РИБНИК

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ

REPUBLIKA SRPSKA
OPŠTINA RIBNIK

SKUPŠTINA OPŠTINE

ОМЛАДИНСКА ПОЛИТИКА ОПШТИНЕ РИБНИК (2013-2018)

Рибник, јун 2013. године

САДРЖАЈ

У В О Д.....	3
1. АНАЛИЗА ОПШТЕГ СТАЊА	4
2. СТРАТЕШКИ ПРАВЦИ И ЦИЉЕВИ ПО ОБЛАСТИМА	5
2.1. Запошљавање младих	5
2.2. Стамбена политика за младе	6
2.3. Образовање	6
2.4. Култура	8
2.5 Здравље и социјална политика за младе	8
2.5.1.Здравље	8
2.5.2. Социјална политика за младе	9
2.6. Спорт	10
2.7. Информисања младих.....	10
2.8. Мобилност, омладински рад и организовање.....	12
2.9. Кориштења слободног времена младих и партиципација у друштву	13
2.10. Заштита животне средине и млади.....	13
3. ПРОГРАМИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ОМЛАДИНСКЕ ПОЛИТИКЕ	15
4. ЗАКЉУЧАК.....	37
5. ЛИТЕРАТУРА	39

УВОД

Законски основ за израду и доношење Омладинске политике општине Рибник 2013. - 2018. године (у даљем тексту: Омладинска политика) прописан је Законом о омладинском организовању („Службени гласник Републике Српске”, бр. 98/04 и 119/08, 1/12). Учешће младих у одлучивању дефинисано је у документу „Европска повеља о учешћу младих на локалном и регионалном нивоу”, коју су потписале земље чланице Европске уније, и која без активне партиципације младих у доношењу одлука не може замислити једно грађанско друштво и захтјева веће учешће младих у јавним пословима на свим нивоима и то за све младе без дискриминације.

Брига о младима окренута ка будућности кроз планско дјеловање у циљу сталног унапређења и развоја потенцијала младих и задовољавање њихових потреба, комплексан је процес, који обухвата велики број чинилаца који се морају узети у обзир. Живот и људско дјеловање само по себи је сложено, а оптималан квалитет живота подразумијева унапређење сваког његовог сегмента. Стратешка брига о младима кроз системско дјеловање осигурава континуитет тог процеса и штити га од негативних друштвених промјена које могу пореметити, успорити или зауставити процес бриге о младима. Омладинска политика је један веома важан сегмент бриге о младима који спријечава лутање и расплињавање одговорних страна за развој младих, даје јасан слијед корака и фаза различитих активности, и представља солидну основу за различите ревизије и даље унапријеђење квалитета живота младих.

Документ „Омладинска политика” доноси Скупштина општине Рибник гдје исказује јасно и дугорочно одређење за побољшање положаја младих на територији општине. Омладинском политиком утврђени су највећи проблеми младих и дефинисан је стратешки план са конкретним програмима/мјерама за период (2013-2018) из следећих области: запошљавање младих, стамбена политика за младе, образовања, култура и физичке културе, здравља и социјалне политике за младе, информисања младих, равноправности полова, мобилности, омладинског рада и организовања, борбе против насиља и криминалитета, кориштења слободног времена младих и партиципација у друштву, заштита животне средине и млади. Поред креирања стратегије, овај документ представља и испуњавање обаве јединице локалне самоуправе предвиђене Законом о омладинском организовању.

Израда документа „Омладинска политика” одвијала се у три фазе, гдје је претходила предфаза истраживања у којој су учествовали представници удружења грађана и осталих чиниоца друштвене заједнице, попут вјерских заједница и сл., затим представници општинске управе, чланови сталних радних тијела СО Рибник (Одбор за питања младих и заштиту животне средине, Одбор за развој спорта, физичке културе, културе, образовања и информисања, Одбор за равноправност полова) који су активним учешћем заузели јасне ставове и поставили заједничке циљева за добробит младих.

1. АНАЛИЗА ОПШТЕГ СТАЊА

Креирању документа омладинска политика претходила је анализа стања у различитим областима и одређена истраживања, на основу којих се дошло релевантних података о проблемима, мишљењу младе популације и предложене мјере за координирано рјешавање разноврсних проблема који су идентификовани.

Млади људи којима се бави овај документ живе у општини Рибник различитог су пола, социјалног и друштвеног статуса, као и националног, вјерског, сексуалног, политичког и другог одређења. Овај документ се односи на дјеловање за добробит младих како то предвиђа Закон о омладинском организовању Републике Српске.

Анализа је показала да се млади на подручју општине сусрећу са проблемима с којим се сусрећу сви млади, посебно у земљама у транзицији. Веома је осјетан дисбаланс друштвених промјена које се дешавају на глобалном нивоу и макро нивоу те су њихове рефлексије на микро план веома осјетне и комплексне за праћење, а немогуће за игнорисање. Млади су у овој ситуацији веома осјетљива популација која захтјева континуирану системску бригу, а она обухвата укључивање свих одговорних фактора за развој младих кроз партнерско и планско дјеловање.

Добијене су битне информације о положају и мишљењу младих у области запошљавања, стамбене, здравствене, социјалне политике, у области културе, образовања, спорта и кориштења слободног времена, културе и физичке културе, здравља и социјалне политике за младе, информисања младих, равноправности полова, мобилности, омладинског рада и организовања, борбе против насиља и криминалитета, кориштења слободног времена младих и партиципација у друштву, заштите животне средине, као и активности које су везане за процес демократизације и утицаја младих у политичком животу. У анализи смо примјењивали како критички тако и самокритички став, са циљем прибављања квалитетнијих визија.

2. СТРАТЕШКИ ПРАВЦИ И ЦИЉЕВИ ПО ОБЛАСТИМА

Основне активности омладинске политике у општини Рибник биће усмјерене на унапређење рада по следећим областима:

1. Запошљавање младих;
2. Стамбена политика за младе;
3. образовање;
4. Култура;
5. Здравље и социјална политика за младе;
6. Спорт;
7. Информисања младих;
8. Мобилности, омладинског рада и организовања;
9. Кориштења слободног времена младих и партиципација у друштву;
10. Заштита животне средине и млади.

2.1. Запошљавање младих

Запошљавање младих је приоритет над приоритетима. Будући да јеш незапосленост структурни проблем, њу није могуће ријешити парцијалним програмима. Њима она може бити само ублажена. У том смислу свеобухватна и дугорочна политика рјешавања економске кризе једини је ефикасан приступ. У контексту запошљавања младих, препознају се проблеми који су специфични за младе. Основни проблем младих је велика неактивност младе популације на тржишту рада. Стопа активности младе популације износи 34,4% и нижа је од просјечне стопе активности укупне радне снаге (47%). Исто тако, стопа активности је нижа за жене (27,1%) у односу на мушкарце (41%). Значајан проценат младих жена је неактиван и не учествује на тржишту рада. Оваква стопа активности, посебно када је ријеч о женама указује да тржишта рада нису структурирана, нити погодна за младе жене.

Сагледавајући и динамику запошљавања женске популације у РС кроз податке да од запослених лица са евиденције на жене отпада 36,80%, а у јавном сактору који егзистира на територији општине Рибник од укупног броја запослених на жене отпада 33,18%, из чега се може извући закључак да су жене генерално, а и женски дио младе популације, мање запостављена група на тржишту рада. Упоредивши стопу незапослености младих жена у РС («42%») са истом у Европској унији («18%»), увиђамо да би у петогодишњем периоду било неопходно смањивати број незапослених жена за око 6% да би се достигао европски просјек.

Проблем незапослености, као друштвени, економски и социјални проблем, нарочито погађа земље у транзицији. У процесу целокупне трансформације земље дошло је до распада великих економских система, а с тим у вези до повећања броја незапослених. Ратна дејства, поред уништења привредних капацитета, прекидања привредних токова, узроковала су и велика миграциона кретања становништва, што је довело до квантитативне и квалитативне неравнотеже у понуди и тражњи за радном снагом. Захваћени друштвеним утицајима, млади у мањим срединама се суочавају са великим проблемима. Поред недостатка савремене комуникације у руралним срединама појављује се и фактор непостојања економских прилика за развој разних врста предузетничких модела, као и неинвестирање у сличне моделе за развој мале привреде и производњу у малим срединама. Проблем запошљавања младих је сложен проблем који се не може ријешити парцијалним програмима, већ захтијева мултидисциплинарни приступ односно истовремени ангажман свих надлежних: министарстава на нивоу РС, општинске службе, образовних институција и невладиних организација.

Кључ за стварање радних мјеста и побољшање конкурентности и економског раста је у охрабрењу предузетништва. Иако стопа предузетноштва може да буде под утицајем великог броја фактора сигурно је да културни аспект треба посебно да се разматра. Обазовање може да "понуди" изузетно значајан допринос.

Развој предузетништва би требао да охрабри младе људе у периоду школовања. Међутим да би се ово постигло потребно је испуњење неколико услова: финансијска подршка за новоформирана предузећа и предузећа у развоју, фискалне олакшице за "старт-уп бизнис" (бизнис у настајању), убрзавање и поједностављење процедуре регистрације предузетничке дјелатности, политика владе РС и општине Рибник за предузетништво, као и програм за помоћ и развој, образовање и обука за предузетништво са посебним акцентом на омладинско предузетништво, као и трансфер технологија и знања према новим и фирмама у развоју и према младим предузетницима. Обезбиједити правне и економске услуге за помоћ предузетницима у развоју, те омогућити приступ ресурсима, развој друштвених и културних норми за подстицај предузетништва, затим елиминација рада на црно и повећање директних страних инвестиција.

2.2. Стамбена политика за младе

Једна од најважнијих људских потреба јесте потреба за домом. Као посљедица недавних збивања у земљи (рат, транзиција, незапосленост, сиромаштво) велики је број оних који ову основну потребу нису у стању да задовоље. Највећи број младих људи спада у категорију стамбено незбринутих. Значајан број младих нема ријешено стамбено питање, а најчешће појаве су да млади живе са родитељима или да, уколико су запослени, изнајмљују стан и сл. Нажалост, за већину младих људи основни проблем јесте запослење које директно утиче на могућност добијања кредита и рјешавање стамбеног питања. Из тог разлога је неопходно пажњу посветити и повезаности ова два проблема, али и планирати одређени број мјера које би могле донијети неке промјене.

Главна локална упоришта на која треба ослонити при реализацији програма рјешавања стамбених проблема младих су: расположиво грађевинско земљиште у власништву општине, спремност локалне заједнице да задржи младе високообразоване кадрове, очекивана подршка привреде и банака. Спољне прилике које треба искористити при реализацији програма су, између осталих: развојни програм - Фонд становања РС, кредитна линија ИРБ-а, искуство других општина и шире. Квалитетна израда и успјешна имплементација стамбене политике, односно ефикасно провођење мјера које имају за циљ стамбено збрињавање и осамостаљивање младих од великог су значаја за укључивање младих у друштвену заједницу и стварање осјећаја припадности.

2.3. Образовање

Образовање можемо посматрати као цјелину коју чине три цјелине: формално образовање, неформално образовање и животно образовање. Формално образовање је хијерархијски уређен, временски степенован систем који се спроводи у основним, средњошколским и високошколским институцијама. Неформално образовање је као организована образовна активност ван формалног система које спроводе различите институције, организације, удружења, клубови, групе, и то кроз различите облике (семинари, тренинзи, радионице). Животно образовање је процес где појединац стиче знања, вјештине, ставове, вриједности из свакодневног искуства од породице, вршњачке групе, медија и других чинилаца. Узимајући у обзир тренутно стање образовног система и друштва у

цјелини. Важно је истаћи и улогу религије и цркве у преношењу трајних људских вриједности, те улогу националних заједница о формирању самосвијести о идентитету омладине. Образовни и културни садржаји су смањени; смањена је покретљивост младих, негативан утицај породице и вршњака је присутан. Млади у руралним срединама немају образовних садржаја сем могућности да у свом селу похађају основну школу.

Омладинска политика општине Рибник узимајући у обзир тренутно стање образовног система и друштва у цјелини ће се примарно бавити формалним и неформалним образовањем као цјелинама на које се системски, интегрално и непосредно може дјеловати, док ће животно образовање бити посматрано као цјелина на коју се дјелује посредно (кроз претходна два). Разлог оваквог размишљања су нагомилани проблеми везани за формално и неформално образовање који се ургентно морају рјешавати, а њихово рјешавање ће имати несумњиво позитивне реперкусије на животно образовање.

1. Формално образовање - Идентификоване проблеме везане за формални систем образовања разматрали смо у односу на систем, образовни процес наставни кадар и младе.

Проблеми који се односе на систем су: спора и неефикасна реформа школског система (проблем циљева образовања, неприлагођеност образовног система потребама младих), искривљен систем вриједности (осјећај одговорности, лоши узор), спорост школе у односу на промјене које се дешавају, недовољна повезаност образовања и рада.

Проблеми који се односе на образовни процес: лоша комуникација између младих и одраслих - генерацијски јаз, недостатак финансијских средстава која би поспјешила наставни и ван наставни рад са младима, недовољна инклузивност, запостављена васпитна функција школе, споро и недовољно развијање и богаћење ваншколских и ваннаставних активности, радни простор, недовољна отвореност школа за искуства из окружења (изолација), ауторитарни систем односа у образовању, недостатак савремених наставних средстава и учила.

Проблеми који се односе на наставни кадар: недостатак професионалног усвршавања наставника, недовољна мотивисаност наставног кадра.

Проблеми који се односе на младе: недовољна мотивисаност ученика за квалитетно учествовање у образовном процесу.

2. Неформално образовање

Основни проблем неформалног образовања младих је што у друштву није довољно признато и то представља извор осталих проблема. Проблеме везане за неформално образовање младих посматрали смо у односу на програме неформалног образовања и оне који те програме спроводе.

Проблеми који се односе на програме неформалног образовања: недовољна подршка неформалним облицима образовања младих што доводи до смањеног броја програма и/или пада квалитета програма, недовољно информисање о програмима, недовољно искоришћавање потенцијала младих (игнорисање образовних потреба младих).

Проблеми који се односе на реализаторе програма: недовољна сарадња школа, НВО, институција, медија, удружења, клубова и осталих субјеката који спроводе програме неформалног образовања, не његовање удруживања младих и не подстицања младих да су прикључе организацијама младих и за младе, волонтерски рад се не вреднује адекватно.

Побољшању квалитета властитог образовног процеса требало би да допринесе организовање младих на нивоу основних и средњих школа; повећање броја ваншколских и ваннаставних активности као облика неформалног образовања; стипендирање ученика и студената, а посебно награђивање најуспјешнијих; укључивање спортских и омладинских организација (и других невладиних организација) уз подршку наставног особља у процес неформалног образовања; образовање омладине у складу са реалним потребама тржишта рада; информисање матураната средњих школа о могућностима уписивања на факултете (детална информација о свим факултетима и њиховим наставним програмима), итд.

2.4. Култура

Култура је третирана као скуп процеса, промјена и творевина материјалне и духовне природе настале као посљедица људског дјеловања. Веома широку и разуђену област сагледали смо као скуп активности младих у оквиру ваннаставних активности, креативног исказивања, оплемењивања свакодневног живота, очувања традиције и културне и умјетничке продукције. Питање културе сагледано је као динамичан процес који је у спрези са свим елементима друштва. Као још један од феномена који је третиран под широким појмом „култура“ је и умјетност.

Радна група бавила се испитивањем могућности за унапређење два аспекта културе: преношење и пласман постојећих елемената у области културе и стварање услова за успостављање нових система вриједности. Идентификоване су слиједече групе проблема:

Инфраструктурни и ресурсни проблеми (недовољно простора намијењеног младима-простор за рад и реализацију садржаја, постојећи простори нису адекватно уређени и опремљени, недовољна финансијска подршка за иницијативе младих).

Неприлагођеност институција културе потребама младих (неадекватно информисање –постојећи начини информисања младих у раскораку су са потребама и навикама младих, комуникација младих са институцијама, недовољно подршке иницијативама младих, институционални замор (људи који годинама организују догађаје, недовољно нових идеја, неинвентивност), недовољно развијена продукција (филм, музика, књижевност, визуелно стваралаштво...), недовољно младих у институцијама културе (запослених), недовољна сарадња институција (нпр. школа и институција културе), недовољан квалитет појединих садржаја - поједине активности се организују, али млади их не посећују (задовољена форма, а суштински није ријешен проблем). Проблеми везани за младе као конзументе програма културе су: недовољна заинтересованост младих за садржаје из културе.

2.5 Здравље и социјална политика за младе

2.5.1.Здравље

Стратегија очувања здравља младих у Рибнику је од великог значаја за локалну заједницу. Представља инструмент, не само за мобилизацију здравственог сектора, већ и осталих структура који су повезани са животом младих људи. Сектор здравствене заштите младих налази се у надлежности локалних органа власти. ЈУ "Дом здравља Рибник" чији је оснивач СО Рибник је реструктурирао диспанзерску методу рада у модел породичне медицине којим су обухваћени и млади. За потребе израде здравствене политике за младе извршена је анализа стања, гдје је установљено да је здравље младих људи угрожено превасходно због: адолесценције: која је често праћена развојно-психолошким и психопатолошким особеностима, те поремећајима понашања; ризика у вези са поремећајима репродуктивног здравља (сексуална активност, малољетничке трудноће, намјерни прекиди трудноће, сексуално преносиве инфекције); ХИВ инфекције; масовне незаразне болести, нпр. болести зависности; злостављање и занемаривање; повреде; физичка неактивност; неправилна исхрана.

Великих проблема у задовољавању својих специфичних потреба имају :

-Млади са инвалидитетом (посебно осјетљива категорија младих људи којима најчешће активности локалне заједнице нису довољно доступне) ;

-Посебно осјетљиве, маргинализоване и социјално угрожене групе младих (сами себи тешко могу помоћи, а здравствене службе и НВО нису се још довољно развиле да би пружиле

циљне интервенције. У ову групу младих се сврставају: млади без родитељског старања, бескућници, млади у васпитним установама, сиромашни, они који нису у школи, припадници националних, етичких и вјерских мањина, избјеглих и расељених лица).

2.5.2. Социјална политика за младе

Социјална политика је преданост и брига за друштво и друштвене интеракције. Она дефинише циљеве и начине за адекватно функционисање друштва. Тежи усмјеравању младих ка самосталном и одговорном проналажењу рјешења која ће допринијети њиховом потпуном остварењу у друштву. Појам социјална политика обухвата веома широку област. Код дефинисања појма социјалне политике најчешће спомињани проблеми су: глад, посао, смањење смртности, кров над главом, проблеми угрожених и маргинализованих категорија, неразвијеност руралних регија, превенција насиља, функционисање породице, равноправност полова, развој и улога међурелигијског дијалога, итд.

Као најтежи проблем млади наводе незапосленост, а као највећу друштвену потребу, потребу да се учини нешто по спречавању насиља у породици, те побољшању друштвене бриге за младе са посебним потребама.

Приликом креирања плана социјалне политике према младима, водило се рачуна и плану о социјалној политици и његовим принципима. Принципи који се најчешће спомињу су: једнак третман различитих група, смањење сиромаштва, смањење неједнакости, смањење маргинализације, стављање клијента у центар, развој партнерства у заједници, самоодрживост итд.

За нормалан психосоцијални развој младих људи, а упоређујући документе из развијених земаља, неопходно основати Социјалну службу која би се бавила и психосоцијалном подршком дјете и младих. Подршка младим родитељима недовољна је у односу на потребе које су присутне.

Младима на селу је неопходно омогућити добра средства комуникације, инфраструктурна рјешења, едукативне програме (вршњачка едукација је битан сегмент едукације младих људи присутан у развијеним земљама свијета) и сл. Све те активности довешће да млади остају на селу, а да услови живота буду слични онима у урбаним средина.

Вулнерабилне групе младих људи представљају посебно осјетљиве групе младих људи. Нарочито смо акценат ставили на младе који су смјештени у васпитно-поправним домовима, њиховом животу у тим институцијама те правилној социјализацији по повратку у заједницу. Млади дакле имају посебан третман од закона и судова, а околности у којима млади одрастају и сазријевају скоро увијек су узрок њихових противправних дјелатности. Зато и тема говори о конфликту чиме се жели обухватити и превентивни и репресивни проблем младих (и будућих младих) преступника. Радна група која се бавила проблемима везаним за конфликте са законом идентификовала је сљедеће проблеме:

Проблеми везани за породичне односе: пад система вриједности у друштву, незадовољство породичним односима, занемаривање породичних проблема, лоши породични узори, лоши узори у средини, улазак младих у конфликт са законом као начин скретања пажње породице.

Проблеми везани за школство и остале институције: непостојање адекватних васпитних и превентивних мјера (психолошки проблеми), непостојање адекватних механизма за ублажавање социјалних и друштвених разлика, лоше економске ситуације и незапослености, неадекватна законска регулатива и њена примјена у области младих и конфликта са законом, недовољно познавање закона од стране младих, неадекватно финансирање превентивних програма и недовољно обучени људски ресурси (без обуке, умрежавања и заједничког дјеловања), недовољно санкционисање различитих група које негативно дјелују на младе (секте, екстремне групације и покрети).

Проблеми везани за негативни утицај вршњачких група: идентификација са носиоцима негативних модела понашања (доказивања, имица, забаве, провода, хира), недовољно истицање позитивних узора.

Проблеми везани за медије: промоција негативних узора.

Подршка вулнерабилним групама и превентни програми су такође битни. Свједоци смо да је малољетничка деликвенција у порасту, те је неопходно спровести све превентивне мјере које су дефинисане кроз активност како би се она смањила. Такође је неопходно спроводити едукативне и превентивне програме у школама о ненасилној комуникацији.

Намеће се закључак да преданост и брига за младе од стране нашег друштва није одговарајућа, те самим тим не постоји одговарајуће препознавање, реаговање и пратећи савјетодавни рад на околности и потенцијалне проблеме у којима се налазе млади.

2.6. Спорт

Спортских садржаја у општини има у ограниченој мјери, што је прије свега условљено непостојањем клубског спорта у Рибнику. Рекреативни спорт је релативно заступљен и искључиво конципиран на спортском аматеризму. Наводимо да су реновирана и асфалтирана игралишта широм општине, и да је важно да се настави са изградњом и опремањем у идућем периоду. Изграђена је и стављена у функцију спортска дворана и на тај начин створени услови за функционисање клубова, а такође и за рекреативно бављење спортом. Спорт и физичко васпитање младих је саставни дио живота и као таквом му морамо посветити велику пажњу. Поред своје здравствене компоненте он испуњава и друге компоненте – социјално-моралну равнотежу између појединца и групе, дружење, жељу за постизањем бољег и већег успјеха, едукацију и др. Важност спорта међу младима зависи од низа узрочно-последичних фактора. Сам начин живота младих, како је показало истраживање (музика коју слушају, средина у којој живе, материјална ситуација и старосна доб), указују на потребу за спортом. Економска ситуација је, нажалост, пресудна за бављење спортом, чињеница је да спорт кошта.

У наредном периоду акценат би требао бити на што квалитетнијој промоцији и приближавању спорта младима, као и планском приступу овом важном сегменту живота. У ову проблематику морају бити укључени сви фактори почев од Општине, преко омладинских организација као промотера спорта међу младима, до спортских клубова и да сви они, под приступачним условима отворе своја врата младима. На крају, веома битна ставка је приватни сектор који би требао знатно више материјално допринјети развоју спорта ове општине.

2.7. Информисања младих

Информисање младих је образовни процес којим се млади људи оспособљавају да на правилан начин доносе одлуке и праве позитивне изборе у свом животу. Кроз овај процес младој особи се помаже да: лоцира и интерпретира релевантну информацију, да разумије опције које му стоје на располагању, као и могуће исходе и ризике које носи свака од разматраних алтернатива, да примијени информацију на свој специфичан случај како би могао да донесе одлуку о одговарајућој акцији.

Недостатак информација, недовољна медијска покривеност, неприступачност образовања, како формалног тако и неформалног, створила је апатију младе популације на селу. Њихова жеља за одласком у град је велика и тиме проузрокује један од највећих друштвених проблема – „старење села“.

Ефикасност процеса информисања зависи како од кванитета (обима), тако и од квалитета (разумљивости, прилагођености, доступности, правовремености, употребљивости итд.) информација које се преносе младим људима. Потребне младих генерално посматрано, према доступним истраживањима, млади у БиХ најчешће имају потребу за информацијама о могућностима за провођење слободног времена (41%), запошљавању (40%) и образовању (39%). Потребне за информацијама најмање су изражене када су у питању политика (14%), социјална заштита (16%), бизнис (17%) и кредити (18%). Потребне младих варирају у зависности од узраста. У раним фазама, млади се углавном више интересују за забаву и могућности провођења слободног времена. У каснијим фазама, почињу да јачају интересовања везана за образовање, запошљавање, културу, бизнис и сл.

Посматрано по полу, мушкарци знатно чешће од жена имају потребу за информацијама везаним за запошљавање, кредите и бизнис, док жене знатно чешће имају потребу за информацијама о образовању, културним дешавањима и здравственој заштити. Потребне друштва у том смислу, друштво има одређене дугорочне потребе, при чему њихово испуњавање увелико зависи од степена информисаности младих и њихове укљученост у друштвене процесе. Врло често млади људи нису довољно свјесни своје улоге у друштву и не исказују довољно интересовања за одређене теме. Из тог разлога, неопходно је, користећи примјерен начин комуницирања, информисати (едуковати) младе о свим битним питањима, која представљају тежње или проблеме друштва у којем живе, као што су:

-Економски раст и развој, нпр. привреди су потребни млади, образовани, стручни и способни кадрови, израженог предузетничког духа, који ће бити покретачи промјена. У том циљу, информисање младих треба бити усмјерено на промоцију предузетништва, као и на могућности за образовање и стручно усавршавање, запошљавање, покретање сопственог бизниса и сл.

-Здравствена заштита- веома је битна промоција здравља и едукација младих о начинима здравог живљења и о превенцији болести (нпр. ХИВ/АИДС, рак, дијабетес итд.).

-Европске интеграције - РС и БиХ налазе се на путу стабилизације и придруживања ЕУ, што отвара бројне шансе за младе у домену образовања, културне размјене, коришћења средстава из фондова ЕУ за разне пројекте и сл.

-Развој демократије - степен развоја демократије још увијек није на нивоу развијених земаља. Млади су углавном незаинтересовани за политичка питања, што се манифестује незадовољавајућим процентом излазности младих на локалне и парламентарне изборе.

-Смањење друштвених девијација - свако друштво суочено је са проблемима који су везани за негативне друштвене појаве попут криминала, наркоманије, насиља и сл. Овоме су посебно изложени млади, који често постају жртве, али и носиоци ових појава.

-Национална, вјерска и расна толеранција - с обзиром на то да је РС Уставом дефинисана као мултиетничко друштво, уважавање различитости представља темељ на коме она почива, као дио дејтонске БиХ и као будући дио ЕУ. Из тог разлога, кроз информисање младих, веома је битно градити дух толеранције.

-Једнакост полова - информисање младих мора бити усмјерено ка изградњи схватања и уважавања једнакости између полова.

-Заштита животне средине - информисање младих о овој теми треба да буде усмјерено на повећање свијести о очувању воде и ваздуха, смањењу емисије штетних гасова, већем коришћењу обновљивих извора енергије, повећању степена рециклаже отпада итд.

-Развој културе - информисање младих у овој области треба да има за циљ развој младих као културних стваралаца, али исто тако и њихов развој као конзумента културе.

-Побољшање старосне структуре - информисање младих треба бити усмјерено на промоцију улоге породице као основне ћелије друштва, са циљем повећања natalитета, смањења броја нежељених трудноћа и побачаја, смањења броја развода, смањења иселјавања младих, итд.

"Информација је често кључ за учешће и парво младих да имају приступ информацијама у вези са могућностима и питањима која их занимају..." (Европска повеља о учешћу младих на општинском и регионалном нивоу, мај, 2003.). Млади као главни

"потрошачи" медија не треба да буду пасивни примаоци информација већ да активно учествују у овом процесу. И то тако што ће имати приступ креирања садржаја, али и у медиској писмености, тј. да имају "способност приступа, анализе, вредновања и одашиљања порука посредством медија", међутим све то младима, осим у мањем обиму, није омогућено.

2.8. Мобилност, омладински рад и организовање

Препорука Европске повеље о учешћу младих у животу на општинском и регионалном нивоу, али и домаћих прописа у областима које регулишу питања младих и омладинског организовања, јесте да су млади брига, како друштва тако и државе. Такође, млади морају бити охрабрани и подржани у учешћу у друштвеном животу. Ово је битно зато што је учешће младих у заједници кроз активан невладин сектор (омладински рад, мобилност младих, волонтеризам, и др.) или друге облике активности младих (преко неформалних група младих) једна од битних одлика демократског друштва. Истовремено, активности у области омладинског рада и мобилности младих, усвојене и проведене од стране младих људи уз институционалну подршку друштва, обезбјеђују друштвену интеграцију младих, представљају помоћ младим да развију осјећај одговорности, самосталности и солидарности, те доприносе развоју активног грађанства.

Млади људи су најмобилнији слој становништва. Закон о омладинском организовању РС препознаје само „међународну омладинску сарадњу" и то као различите облике сарадње са младима на међународном нивоу. Недостатак овог појма је у томе што не обухвата мобилност појединаца и неформалних група већ се односи искључиво на представнике удружења/организација младих. У погледу термина мобилности младих ова област је третирана као међународна сарадња. То по себи искључује мобилност младих унутра земље и ентитета, те покретљивост младих у правцу село-град и град-град. Тренутно стање у овој области је незадовољавајуће - већина младих није путовала у иностранство, а чак 40% младих у БиХ нема пасош. Ситуација у законодавству које се односи на мобилности младих али и у погледу испуњавања обавеза републике или локалних заједница према младима, није на адекватном нивоу.

Мобилност младих је концепт који подразумева путовање младих у земљи или ван земље с циљем стицања нових знања, вјештина, размјене културе/искустава на локалном/међународном нивоу, и др. Овакво схватање мобилности је неопходно зато што млади као друштвена група нису хомогени, а њихове потребе у погледу мобилности се разликују. Омладина се разликује по друштвеном статусу, имовинском стању, образовању, животним одређењима, надама и тежњама.

Омладински рад је дефинисан Законом о омладинском организовању РС (Члан 2.) „Омладински рад, односно активност подразумева облике друштвено-корисног рада из области интересовања омладине у који су укључени и којим се доприноси унапређењу положаја младих". Омладина остварује право оснивања и удруживања у омладинске организације, које чине омладински сектор у Републици Српској. Даље, у Закону се помињу термини „стручни рад и усавршавање" у омладинском сектору, али изричитно не стоји да је то дио појма „омладински рад" како је дефинисано међународним стандардима.

Општи је утисак да је активно укључивање младих у друштвене процесе у последњој деценији минимално. Неопходно је успостављање механизма и система који ће на дужи период регулисати и обезбиједити младима путеве укључивања у процесе изградње вриједносних ставова и обликовања развоја заједница, а друштву са сваком новом генерацијом дати нове и креативне покретачке импулсе.

Наше истраживање показује да је омладина спремна да се укључи у разне активности, зависно од сопствених преференција, али не зна гдје и како. Значи ли то да друштво није на први начин поставило оквире који омогућавају активност младих? Да ли и колико друштво

има повјерења у младе? Колико млади имају повјерења у институције? Постоји ли сарадња институција и организација из различитих сектора које отварају могућности за активно укључивање младих у друштво? Млади имају могућност да се активно укључе у друштвена дешавања, као и да на њих утичу својим дјеловањем и остварењем личних идеја, првенствено као ученици кроз образовне и пратеће школске програме, затим као корисници и учесници у програмима организација за младе, као чланови организација младих и као чланови политичких партија. Овако је у теорији. Међутим, ваншколске активности су на ниском нивоу и нису координисане, а буџет за младе је скроман исто као што је скроман и укупан буџет општине. Акцент треба ставити на трошење буџета за младе на пројекте из овог документа, а такође и на континуирано повећање буџета за младе у наредним годинама.

Потребно је да се млади укључе у друштвене активности и ван изборних кампања и промовишу своје идеје и ставове. Наше мишљење је да млади у општини морају превазићи досадашње стање равнодушности и организовано тражити сарадњу са свим релевантним факторима на територији општине који су на било који начин повезани са проблемима младих.

2.9. Кориштења слободног времена младих и партиципација у друштву

Под слободним временом подразумијевамо вријеме које проводимо без обавеза и само га креирамо и испуњавамо зависно од сопствених интереса, жеља, могућности. Садржаји којима испуњавамо слободно вријеме могу бити: читање, музика, спорт и рекреација, дружење, изласци и забава, филмови, путовања, креативно стваралаштво, волонтеризам и активизам, неформално образовање итд. Проблеми које је идентификовала радна група која је разматрала слободно вријеме младих су: Проблеми који се тичу садржаја слободног времена (слаба и несадржајна понуда догађања у граду, креативних радионица и сл., млади нису информисани о културним, спортским, музичким и другим догађањима), затим доступност садржаја слободног времена (млади са посебним потребама у многим ситуацијама нису у могућности да присуствују догађајима због недостатка персоналне асистенције као и немогућношћу приступа неким мјестима због архитектонских баријера и недостатка адекватног превоза, недостатак финансија потребних за путовања тј. недоступност понуђених програма и догађаја и недовољна подршка иницијаторима организованих облика слободног времена (недостатак адекватних простора за дружење, разоноду, едукацију, забаву, опремљеност постојећих простора је слаба, опрема застарјела, мањак младих људи са покретачком енергијом као и несвјесност младих о могућим промјенама итд.).

Слабом и несадржајном понудом млада особа у малим, руралним срединама је условљена да самостално организује своје слободно вријеме. Ово је узрок масовне појаве да је највећи дио слободног времена младих једноставно неорганизован. Ипак можемо рећи да у нашој општини млади људи испуњавају своје слободно вријеме кроз рекреацију и спортске активности углавном у сопственој режији.

2.10. Заштита животне средине и млади

Животна средина обухвата, природно окружење (ваздух, земљиште, вода, биљни и животињски свијет, клима, јонизујућа и нејонизујућа зрачења, бука и вибрације), али и окружења која је створио човјек (градови и друга насеља, културно-историјска баштина, инфраструктурни, индустријски и други објекти). Такав, екстензиван појам животне средине

се подудара са појмом еколошког система, који означава функционално јединство спољних услова живота који се узајамно преплићу, и који стоје у повратној вези са свим живим бићима. Заштита и унапријеђење стања животне средине од највећег су значаја за становнике сваке локалне заједнице, а посебно популацију младих, јер су они ти који у случају њеног угрожавања трпе последице лошијег стандарда живота и угроженог здравља.

Низак ниво еколошке свијести је последица управо недовољног еколошког образовања, како у образовном систему тако и кроз неформално еколошко образовање и информативне кампање. Еколошко образовање има посебан значај највише код младих, јер су искуства других земаља показала да се едукацијом младих још од најранијег узраста формира неопходан ниво еколошке свијести који се затим много лакше преноси од младих и на старије чланове популације локалних заједница. Једини стратешки поуздан начин заштите животне средине за наредне генерације је формирање еколошки едуковане и одговорне популације која је свјесна неопходности очувања животне средине. Један од најбитнијих показатеља еколошке свијести и критичког мишљења су еколошка удружења младих. У друштвима која не вреднују и не поштују еколошке принципе, еколошки активизам младих је од пресудног значаја за подизање еколошке свијести, информисање и едукацију цјелокупне локалне заједнице и борбу за поштовање закона и еколошких принципа и вриједности. Највећи проблеми младих активиста у реализацији активности су изградња капацитета организација, подршка цјелокупне локалне заједнице, сарадња са институцијама, масовност, волонтеризам, руковођење визијом и стратешким принципима. Само континуиран рад, акције и пројекти усмјерени ка видљивим и конкретним резултатима могу у будућности довести до жељене промјене у циљу заштите животне средине.

Проводећи Нормативно – правну директиву СО Рибник је донијела Локални еколошки акциони план (ЛЕАП) као институционално рјешење проблема заштите животне средине на нивоу локалне заједнице.

Радна група је детектоване проблеме у поменутом документу груписала према циљним групама: низак ниво еколошке свијести, недостатак неформалног еколошког образовања, недовољан број младих активиста, недостатак стратешког приступа и заједничке визије, недостатак конкретних рјешења и акција, недовољна подршка програмима, недовољна организованост, недовољна сарадња, недовољно укључивање младих у процесе доношења одлука о еколошким питањима, недовољна финансијска подршка програмима, недовољан број младих квалификованих стручњака у области екологије који се запошљавају у институцијама.

3. ПРОГРАМИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ОМЛАДИНСКЕ ПОЛИТИКЕ

Ред. бр.	Активност	Одговорни за спровођење активности	Партнери	Период реализације
У ОБЛАСТИ ЗАПОШЉАВАЊА И ПРЕДУЗЕТНИШТВА СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ СУ:				
1. Омогућити да се што већи дио неактивне младе популације активира на тржишту рада, те повећати ниво информисаности младих о избору занимања, могућностима запошљавања и перспективама на тржишту рада; 2. Омогућити већу оријентисаност младих према samozapošljavanju и предузетништву, са акцентом на рурално подручје; 3. Повећати просторну мобилност младе радне снаге на тржишту рада; 4. Смањити учешће младих у неформалној запослености; 5. Побољшати положај младих жена на тржишту рада и смањити учешће младих са ниским степеном образовања у укупној незапослености.				
Стратешки циљ 1. Омогућити да се што већи дио неактивне младе популације активира на тржишту рада, те повећати ниво информисаности младих о избору занимања, могућностима запошљавања и перспективама на тржишту рада				
1.1.	Стимулисање послодаваца који имају кадровског и технолошког потенцијала да примају ученике и студенте на праксу, уз подршку стручних тимова.	Општина Рибник - Одјељење за привреду и финансије, Одјељење за друштвене дјелатности.	Послодавци, Школе и Савјети ученика, НВО	2013-2018.
1.2.	Проводити програме финансирања и суфинансирања запошљавања приправника и волонтера.	Општина Рибник	Завод за запошљавање РС, Влада РС, ресорна министарства и приватни сектор	2013-2018.
1.3.	Комуникација и сарадња са послодавцима и подршка за праксу.	Општина Рибник - Одјељење за привреду и финансије, Одјељење за друштвене дјелатности.	Завод за запошљавање РС, Школе	2013-2018.

1.4.	Промовисати друштвени значај система волонтеризма и обезбиједити услове за волонтирање и приправништво.	Општина Рибник	Министарство породице, омладине и спорта, НВО	2013-2018.
Стратешки циљ 2. Омогућити већу оријентисаност младих према samozapošljavaњу и предузетништву, са акцентом на рурално подручје				
2.1.	Подржавати програме континуираних обука и менторства у развоју омладинског предузетништва.	Општина Рибник - Одјељење за привреду и финансије, Одјељење за друштвене дјелатности.	Ресорна министарства, НВО	2013-2018.
2.2.	Омогућити израду бизнис планова младим подузетницима у циљу аплицирања за кредитна средства.	Општина Рибник - Одјељење за привреду и финансије, Одјељење за друштвене дјелатности.	Инвестиционо - развојна банка РС и др. комерцијалне банке	2013-2018.
2.3.	Суфинансирање младих приликом покретања властитог бизниса у пољопривреди и другим областима.	Општина Рибник - Одјељење за привреду и финансије, Одјељење за друштвене дјелатности.	Ресорна министарства	2013-2018.
Стратешки циљ 3. Повећати просторну мобилност младе радне снаге на тржишту рада				
3.1.	Прикупљање информација са тржишта рада, радних мјеста и њихова презентација младој популацији.	Општина Рибник - Одјељење за привреду и финансије, Одјељење за друштвене дјелатности.	Завод за запошљавање РС, приватни предузетници, НВО	2013-2018.
Стратешки циљ 4. Смањити учешће младих у неформалној запослености				
4.1.	Појачати рад инспекцијских органа.	Општина Рибник - Одјељење за друштвене дјелатности;	Грађани, НВО.	2013-2018.

Стратешки циљ 5. Побољшати положај младих жена на тржишту рада и смањити учешће младих са ниским степеном образовања у укупној незапослености				
5.1.	Подржавати програме подстицајних мјера у циљу покретања предузетничке дјелатности младих жена.	Општина Рибник	Инвестиционо-развојна банка РС , Републичка агенција за развој малих и средњих предузећа, Центер центар, надлежна министарства.	2013-2018.
5.2	Посебну пажњу обратити на провођење законских мјера које се односе на заштиту радно-правног статуса трудница.	Општина Рибник	Министарство рада и борачко-инвалидске заштите Центер центар	2013-2018.

У ОБЛАСТИ СТАМБЕНЕ ПОЛИТИКЕ ЗА МЛАДЕ СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ СУ:

Стварање оквира/инструмената за имплементацију стамбене политике за младе.

Стратешки циљ 1. Стварање оквира/инструмената за имплементацију стамбене политике за младе.

1.1.	Иницирање измјена прописа са циљем смањења трошкова при куповини или градњи стамбених јединица за младе (смањење ренте и таксе за уређење градског грађ. земљишта).	Општина Рибник - Одјељење за привреду и финансије	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију РС.	2013-2018.
1.2.	Иницирање измјена прописа са циљем смањење трошкова за комуналне прикључке (таксе за струју, воду и сл.).	Општина Рибник - Одјељење за привреду и финансије.	ЈУКП Рибник, Електродистрибуција, Телеком	2013-2018.

У ОБЛАСТИ ОБРАЗОВАЊА, СТРУЧНОГ РАДА И УСАВРШАВАЊА МЛАДИХ СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ СУ:

1. Подршка младима у току школовања од стране локалне заједнице;
2. Обезбјеђивање већег учешћа младих у формалним образовним програмима и њихова укљученост у процесе одлучивања;
3. Перманентно усклађивање формалног образовања са реалним захтјевима тржишта и активна подршка развоју каријере младих;
4. Развијање програма неформалног образовања младих и успостављање критеријума квалитета и стандарда неформалног образовања;
5. Унапређење образовних институција компјутерском опремом и савременим дидактичко-информатичким медијима, усавршавање информатичке писмености свих актера образовног процеса и израда електронских и мултимедијалних образовних садржаја.

Стратешки циљ 1. Подршка младима у току школовања од стране локалне заједнице

1.1.	Усклађивање постојећих критерија за дојелу стипендија са потребама гржишта рада.	Општина Рибник - Одјељење за друштвене дјелатности, Одјељење за привреду и финансије	Комисија за младе и заинтересоване НВО,студенти и ученици	2013-2018.
1.2.	Подршка стручном усавршавању младих.	Општина Рибник	Министарство породице, омладине и спорта,НВО	2013-2018.
Стратешки циљ 2. Обезбјеђивање већег учешћа младих у формалним образовним програмима и њихова укљученост у процесе одлучивања				
2.1.	Истражити и анализирати образовне потребе младих, посебно у средњем образовању и дефинисати одговарајуће политике уписа.	Општина Рибник - Одјељење за друштвене дјелатности;	Министарство просвјете и културе, васпитно-образовне институције у Републици Српској Републички педагошки завод, Школе	2013-2015.
2.2.	Истражити и анализирати учешће младих у свим нивоима формалног образовања и успоставити бољу покретљивост младих кроз систем средњег и високошколског образовања.	Општина Рибник - Одјељење за друштвене дјелатности;	Министарство просвјете и културе Министарство науке и технологије, Републички педагошки завод, Министарство породице, омладине и спорта, Школе	2013-2015.
2.3.	Креирати и примјенити механизме за мјерење степена прихваћености образовног процеса од стране ученика.	Општина Рибник - Одјељење за друштвене дјелатности;	Републички педагошки завод, Основне школе и средња школа	2013-2015.

2.4.	Снажније промовисати учешће младих у процесима одлучивања кроз савјете ученика у јединицама локалних самоуправа и студентски парламент и омогућити младима активно учешће у планирању и реализацији ваннаставних активности.	Општина Рибник	Министарство просвјете и културе, Министарство породице, омладине и спорта, Студентски парламент, Савјети ученика, васпитно-образовне институције у РС	2013-2018.
Стратешки циљ 3. Перманентно усклађивање формалног образовања са реалним захтјевима тржишта и активна подршка развоју каријере младих				
3.1.	Усклађивање образовних профила у Средњошколском центру.	Општина Рибник, Основне школе и средња школа	Завод за запошљавање РС , Републички педагошки завод	2013-2018.
3.2.	Унаприједити практичну наставу и иновативне врсте наставе у образовним установама (посебно средњим стручним школама) и стручну праксу у привреди.	Општина Рибник	Републички педагошки завод, Средња школа, Приватни сектор	2013-2018.
Стратешки циљ 4. Развијање програма неформалног образовања младих и успостављање критеријума квалитета и стандарда неформалног образовања				
4.1.	Подржати развој и израду омладинских пројеката који за циљ имају неформално образовање и обезбједити већу промоцију неформалног образовања.	Општина Рибник	Министарство просвјете и културе, Министарство породице, омладине и спорта Средње и основне школе НВО	2013-2018.

Стратешки циљ 5. Унапређење опремљености образовних институција компјутерском опремом и свременим дидактичко-информатичким медијима, усавршавање информатичке писмености свих актера образовног процеса и израда електронских и мултимедијалних образовних садржаја

5.1.	Реализовати активност набавке и опремања основних и средњих школа на подручју општине са модерном дидактичком-информатичком опремом (дигитални фото-апарати, дигиталне видео-камере, бим-пројектори, notebook рачунари- лаптоп).	Општина Рибник у сарадњи са Министарством просвјете и културе	Средња школа и основне школе	2013-2018.
------	---	---	------------------------------	------------

У ОБЛАСТИ КУЛТУРЕ СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ СУ:

1. Осигурати финансијске, техничке и друге услове за континуирану умјетничку продукцију и промоцију;
2. Промовисање и укљученост младих у процес одлучивања у домену културе;
3. Осигурање суфинансирања и стипендирања младих талентованих ствараоца у домену културе.

Стратешки циљ 1. Осигурати финансијске, техничке и друге услове за континуирану умјетничку продукцију и промоцију

1.1.	Планирати ставке у буџету за продукцију радова младих умјетника.	Општина Рибник	Ресорна министарства	2013-2018.
1.2.	Обезбједити боље и адекватније просторе за културне активности, те већу проходност за младе умјетнике у домовима културе у МЗ.	Општина Рибник Савјети МЗ	Министарство просвјете и културе, НВО	2013-2018.
1.3.	Суфинансирати промоције младих умјетника (фестивали, концерти, изложбе, издаваштво и сл).	Општина Рибник, ЈУ “Народна библиотека”, ЈУ “Културни центар”	Министарство просвјете и културе, НВО	2013-2018.

1.4.	Формирати комисије за евалуацију и селекцију предложених пројеката из области културе .	Општина Рибник - Одјељење за друштвене дјелатности	НВО, установе културе	2013-2018.
Стратешки циљ 2. Промовисање и укљученост младих у процес одлучивања у домену културе				
2.1.	Укључити младе у процес планирања и реализације културних активности.	Одјељење за друштвене дјелатности	Министарство просвјете и културе ,НВО и омладинске организације	2013-2018.
2.2.	Унаприједити информисање младих о садржајима из области Културе.	Одјељење за друштвене дјелатности	Министарство просвјете и културе , НВО и омладинске организације, Народна библиотека, локални медији	2013-2018.
Стратешки циљ 3. Осигурање суфинансирања и стипендирања младих талентованих ствараоца у домену културе				
3.1.	Дефинисати критеријуме за суфинансирање и стипендирање младих умјетника.	Општина Рибник	Министарство просвјете и културе, Омладински савјет Републике Српске	2014-2018.
У ОБЛАСТИ ЗДРАВЉА И СОЦИЈАЛНЕ ПОЛИТИКЕ СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ СУ:				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Подршка младима кроз социјално-здравствене програме, те сарадња са програмима који проводе остале области документа „Омладинска политика“; 2. Подршка социјално угроженим младима у општини; 3. Подршка младима у руралним дјеловима општине; 4. Укључивање младих у рад органа који се баве социјалном политиком младих у локалној управи; 5. Развој и спровођење програма превенције малољетничке деликвенције и међувршњачког насиља; 6. Превенција насиља у породици, посебно према младима. 				
Стратешки циљ 1. Подршка младима кроз социјално-здравствене програме, те сарадња са програмима који проводе остале области документа „Омладинска политика“				
1.1.	Развој и спровођење програма превенције полно преносивих болести и репродуктивног здравља у основним и средњим школама.	Општина Рибник, Центар за социјални рад и Дом здравља	Министарство здравља и социјалне заштите, НВО, Средња школа и Црвени крст	2013-2018.

1.2.	Развој и спровођење програма из прве помоћи у средњим и основним школама	Црвени крст	Средња школа, основне школе	2013-2018.
1.3.	Подржавње организовања едукација на тему превенције болести зависности (наркоманија, алкохолизам) на часовима одјелјенске заједнице, ревизија наставног процеса и уврштавање тема превенције болести зависности у неке од предмета, нпр. биологија.	Општина Рибник	Ресорна министарства, Црвени крст и друге НВО, Школе	2013-2018.
Стратешки циљ 2. Подршка социјално угроженим младима				
2.1.	Израда програма помоћи младима из социјално угрожених категорија (из области запошљавања, школства, здравства).	Општина Рибник - Центар за социјални рад	Ресорна министарства, НВО	2013-2018.
2.2.	Подршка младим са инвалидитетом и другим посебним потребама.	Општина Рибник - Центар за социјални рад Основне школе, средња школа	НВО; Савјет ученика	2013-2018.
2.3.	Уклањање архитектонских баријера на кључним мјестима (јавне установе, пјешачки прелази и сл) за особе са инвалидитетом.	Општина Рибник; Основне школе и средња школа	Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију, НВО	2013-2018.
Стратешки циљ 3. Подршка младима у руралним дјеловима				
3.1.	Омогућити приступ модерним средствима комуникације и омогућавање учења страних језика.	Општина Рибник, Школе	НВО; Министарство породице, омладине и спорта, Министарство просвјете и културе, НВО	2013-2018.

3.2.	Развијати програме за побољшање квалитета живота на селу (културно-умјетнички, забавни и спортски програми).	Општина Рибник, Школе	Ресорна министарства, Савјети МЗ, НВО	2013-2018.
3.3.	Развијати програме неформалне едукације у школама на селу и школама у неразвијеним општинама (едукација из репродуктивног здравља, болести зависности, предузетништво, ИТ, учење на даљину и сл.	Општина Рибник	Министарство здравља и социјалне заштите, НВО	2013-2018.
3.4.	Побољшати превоз дјеце из удаљених села до урбаног дијела општине.	Општина Рибник	Министарство саобраћаја и веза, Министарство просвјете и културе	2013-2018.
Стратешки циљ 4. Укључивање младих у рад органа који се баве социјалном политиком младих у локалној управи				
4.1.	Укључивање младих у рад скупштинских органа, комисија и других органа у општини.	Општина Рибник	Министарство управе и локалне самоуправе, Представници политичких партија, НВО	2013-2018.
Стратешки циљ 5. Развој и спровођење програма превенције малољетничке деликвенције и међувршњачког насиља				
5.1.	Едукација у основним и средњим школама о насиљу и насилној комуникацији и правној регулативи у тој области.	Општина Рибник - Центар за социјални рад	Министарство просвјете и културе и НВО	2013-2018.
5.2.	Спровођење кампање о ненасилној комуникацији.	Општина Рибник - Центар за социјални рад	НВО, Основна и средња школа, Гендер центар	2013-2018.

5.3.	Развој и спровођење програма подршке младим који су били жртве насиља у породици, жртве сексуалног насиља и вршњачке делликвенције.	Општина Рибник - Центар за социјални рад	Министарство здравља и социјалне заштите, МУП, НВО, Основна и средња школа	2013-2018.
Стратешки циљ 6. Превенција насиља у породици, посебно према младима				
6.1.	Провести истраживања на нивоу локалне заједнице о облицима насиља у породици, превасходно младима.	Општина Рибник - Одјељење за друштвене дјелатности Одјељење за општу управу	НВО, Основна и средња школа	2013-2014.
6.2.	Идентификација младих жртава породичног насиља, путем СОС телефона, школа, НВО.	Општина Рибник - Одјељење за друштвене дјелатности, Одјељење за општу управу	НВО, Основна и средња школа	2013-2014.
6.3.	Савјетодавни и терапијски рад са жртвама насиља, те починиоцима насиља у породици.	Општина Рибник	НВО, Основна и средња школа	2013-2018.
У ОБЛАСТИ СПОРТА СТРАТЕШКИХ ЦИЉЕВИ СУ:				
1. Подршка и популаризација спорта на општинском нивоу; 2. Јачање спортских капацитета и инфраструктуре; 3. Подршка развоју спорта у образовним институцијама.				
Стратешки циљ 1. Подршка и популаризација спорта на општинском нивоу				
1.1.	Подржати рад спортских организација и младих спортиста.	Општина Рибник	Министарство омладине, породице и спорта, НВО, Школе	2013-2018.
1.2.	Информисати младе путем медија о значају бављења спортом.	Општина Рибник ЈУ "Културни центар Рибник"	Спортске организације, НВО	2013-2018.

1.3.	Подршка пројектима едукативног карактера за професионалце у Спорту.	Општина Рибник	Министарство омладине, породице и спорта	2013-2018.
Стратешки циљ 2. Јачање спортских капацитета и инфраструктуре				
2.1.	Реконструисати или изградити спортско рекреативне терене у руралним насељима.	Општина Рибник	Министарство финансија, Министарство омладине, породице и спорта	2013-2018.
2.2.	Одржавати постојеће спортске терене.	Општина Рибник	Савјети МЗ, Министарство омладине, породице и спорта, Спонзори	2013-2018.
Стратешки циљ 3. Подршка развоју спорта у образовним институцијама				
3.1.	Популаризација спорта кроз организацију спортских такмичења у школама.	Општина Рибник	Спортски клубови; Министарство просвјете и културе, Школе	2013-2018.
3.2.	Препознавање и подршка развоју спортских талената.	Одјељење за друштвене дјелатности	Спортске организације, Министарство просвјете и образовања, Основна и средња школа, НВО	2013-2018.
3.3.	Подршка у организовању спортских турнира (рукомет, фудбал и сл.).	Одјељење за друштвене дјелатности	Спортски клубови; Школе, Савјети МЗ	2013-2018.

У ОБЛАСТИ ИНФОРМИСАЊА МЛАДИХ СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ СУ:

1. Унаприједити институционални систем за информисање младих;
2. Повећати степен кориштења интернета у општини;
3. Повећати степен информисаности младих о могућностима за образовање и стручно усавршавање.

Стратешки циљ 1. Унаприједити институционални систем за информисање младих

1.1.	Повећати обим, доступност и квалитет информација за младе.	Општина Рибник	Министарство омладине, породице и спорта, медији, НВО	2014-2018.
1.2.	Ојачати сарадњу са омладинским организацијама у општини.	Одјељење за друштвене дјелатности	НВО	2013-2018.
1.3.	Успоставити интернет портал за информисање младих.	Општина Рибник	Министарство омладине, породице и спорта, НВО	2013-2018.

Стратешки циљ 2. Повећати степен кориштења интернета у општини

2.1.	Омогућити увођење интернета у свим школама.	Општина Рибник, Школе	Министарство просвјете и културе	2013-2018.
2.2.	Омогућити бесплатну обуку за коришћење рачунара и интернета за посебне категорије младих.	Општина Рибник, Школе	Министарство науке и технологије, НВО	2013-2018.

Стратешки циљ 3. Повећати степен информисаности младих о могућностима за образовање и стручно усавршавање				
3.1.	Објављивати у склопу интернет портала за младе информативне водиче (у штампаној форми и на интернету), са прегледом свих образовних институција, њихових образовних програма, те стипендија које су на располагању младима у току школовања.	Општина Рибник	Министарство просвјете и културе; Образовне институције	2013-2018.
3.2.	Подржавати информативне активности усмјерене на промоцију размјене студената и ученика.	Општина Рибник	Студентске организације, Школе, НВО	2013-2018.
3.3.	Подржавати организовање округлих столова и консултације са представницима младих у циљу прикупљања информацијама о потребама и проблемима младих.	Општина Рибник, Школе	НВО; Министарство породице омладине и спорта	2013-2018.
3.4.	Развијање модела и програма савјетовања родитеља ученика у основним и средњим школама.	Општина Рибник, Школе	Министарство просвјете и културе Савјети родитеља у основним и средњим школама	2013-2018.

3.5.	Подршка програмима и формирању невладиних омладинских организација специјализованог типа - удружења бивших алкохоличара и наркомана, удружења преступника, итд.	Општина Рибник, Служба за социјалну заштиту	Министарство здравља и социјалне заштите Омладински савјет Републике Српске	2014-2018.
ОБЛАСТИ МОБИЛНОСТИ МЛАДИХ, ОМЛАДИНСКОГ РАДА И ОРГАНИЗОВАЊА СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ СУ:				
1. Мотивисати, образовати и подржавати младе да активно учествују у друштву кроз подршку програма активног учешћа младих у друштву;				
2. Подстицати и подржавати младе за омладинско организовање и учешће у раду омладинских организација;				
3. Омогућити простор за младе;				
4. Повећати мобилности младих.				
Стратешки циљ 1. Мотивисати, образовати и подржавати младе да активно учествују у друштву кроз подршку програмима активног учешћа младих у друштву				
1.1.	Подржавати иницијативе, програме које имају за циљ системско и организовано образовање младих о људским правима и обавезама и грађанским правима и слободама и важности активног учешћа у друштву.	Општина Рибник	Министарство, породице, омладине и спорта, Средње школе; НВО	2013-2018.
1.2.	Подржавати програме којима се представници омладинских организација информишу о структури и улози државне и локалне управе.	Општина Рибник	Министарство породице омладине и спорта, НВО	2013-2018.

Стратешки циљ 2. Подстицање и подршка младима за омладинско организовање и учешће у раду омладинских организација				
2.1.	Подршка формирању савјетодавних одбора младих и других организација које се баве питањима младих.	Општина Рибник - Одјељење за друштвене дјелатности	НВО; Савјет ученика	2013-2018.
2.2.	Сваке године у буџету планирати средства за пројекте и програме који се тичу младих.	Општина Рибник	НВО; Савјет Ученика, Комисија за младе	2013-2018.
2.5.	Израдити систем мониторинга одобрених пројеката.	Општина Рибник, Одјељење за друштвене дјелатности	НВО;	2013-2018.
Стратешки циљ 3. Омогућити простор за младе				
3.1.	Омогућити да млади имају приступ просторијама савјета мјесних заједница и домова.	Општина Рибник	НВО; Савјети мјесних заједница	2013-2018.
Стратешки циљ 4. Повећање мобилности младих				
4.1.	Подржати програме и пројекте волонтерских и извиђачких кампова.	Општина Рибник Одјељење за привреду и финансије, Одјељење задруштвене дјелатности	НВО, Савјет ученика, Студенти	2013-2018.

4.2.	Подржати пројекат „Сусрети школа“ који ће се организовати међусобним посјетама школа широм РС.	Општина Рибник Одјељење за привреду и финансије, Одјељење за друштвене дјелатности, Школе	Ресорна министарства	2013-2018.
4.3.	Подржати програм посјете младих из руралних подручја спортским и културним дешавањима у градовима.	Општина Рибник - Одјељење за привреду и финансије, Одјељење за друштвене дјелатности	Основне школе и средња школа, Савјет ученика	2013-2018.

У ОБЛАСТИ СЛОБОДНОГ ВРЕМЕНА И ПАРТИЦИПАЦИЈА У ДРУШТВУ СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ СУ:

1. Подржати рад омладинских центара;
2. Извршити промоцију омладинског рада и разбити предрасуде о омладинском раду;
3. Подржати омладинске иницијативе које имају за циљ испуњавање слободног времена младих;
4. Ограничити приступ садржајима непланског коришћења слободног времена младих;
5. Успоставити механизме сарадње између младих и локалне управе;
6. Развијати сарадњу младих и власти и обезбјеђивати услове за учешће у доношењу одлука кроз одржив институционални оквир, а на основу потреба младих,
7. Унапређивати квалитет и равномјерну распрострањеност програма који доприносе активнијем учешћу младих.

Стратешки циљ 1. Подржати рад омладинских центара

1.1.	Дефинисање критеријума за додјелу простора за рад Омладинских организација које раде на организовању слободног времена младих.	Општина Рибник – Одјељење за општу управу, Одјељење за друштвене дјелатности	Савјети МЗ, НВО	2013-2018.
1.2.	Подржавати сарадњу образовних институција и школе са омладинским организацијама које се баве организованим коришћењем слободног времена, посебно културом, забавом,	Општина Рибник -Одјељење за привреду и финансије, Одјељење за друштвене дјелатности	Министарство породице омладине и спорта	2013-2018.

	промоцијом здравог начина живота, креативним и волонтерским радом младих, неформалним облицима образовања и сл.			
Стратешки циљ 2. Извршити промоцију омладинског рада и разбити предрасуде о омладинском раду				
2.1.	Додјела простора омладинским организацијама за отварање омладинских центара.	Општина Рибник, савјети мјесних заједница	НВО	2013-2018.
Стратешки циљ 3. Подржати омладинске иницијативе које имају за циљ испуњавање слободног времена младих				
3.1.	Подршка омладинским пројектима који се реализују на локалном нивоу са циљем употпуњавања слободног времена младих (образовни, спортски, медијски).	Општина Рибник Одјељење за привреду и финансије, Одјељење за друштвене дјелатности	НВО	2013-2018.
3.2.	Обезбиједити просторне услове на локалном нивоу за рад омладинских организација и реализацију различитих иницијатива.	Одјељење за општу управу	Савјет МЗ; НВО	2013-2018.
Стратешки циљ 4. Ограничити приступ садржајима непланског коришћења слободног времена младих				
4.1.	Стално праћење и информисање јавности о спровођењу Одлуке о забрани продаје и точења алкохола лицима млађим од 18 година .	Одјељење за друштвене дјелатности ЈУ “Културни центар Рибник”	МУП	2013-2018.

4.2.	Кроз локалне медије и друге облике информисања пласирати поруке у јавности о штетности провођења слободног времена у кладионицама и сличним локацијама	Општина Рибник	Локални медији; НВО	2013-2018.
Стратешки циљ 5. Успостављати механизме сарадње између младих и локалне управе				
5.1.	Одржавати континуирану сарадњу између референтом за младе, Комисијом за младе и НВО	Општина Рибник	Сви наведени у програму	2013-2018.
5.2.	Подршка организовању конференција и других скупова у локалним заједницама са циљем размјене искуства између младих и локалних власти и дефинисања програма.	Општина Рибник	НВО	2013-2018.
5.3	Подржати програме који имају за циљ рад са младима у руралним срединама и иницијативе младих у руралним срединама.	Општина Рибник - Одјељење за друштвене дјелатности	Ресорна министарства, НВО; Спортске организације; Образовне институције	2013-2018.
Стратешки циљ 6. Развијати сарадњу младих и власти и обезбјеђивати услове за учешће у доношењу одлука кроз одржив институционални оквир, а на основу потреба младих				
6.1.	Континуирано истраживање о потребама младих	Општина Рибник - Одјељење за друштвене дјелатности	НВО и омладинске организације	2013-2018.

6.2.	Обавезно укључивање представника младих у комисије, радне групе, одборе и друга тијела која осмишљавају, дефинишу и спроводе политике/програме/пројекте који се тичу младих људи на свим нивоима власти.	Општина Рибник	НВО, Представници политичких партија	2013-2018.
------	--	----------------	---	------------

Стратешки циљ 7. Унапређивати квалитет и равномјерну распрострањеност програма који доприносе активнијем учешћу младих

7.1.	Дефинисати активне мјере у циљу формирања квалитетних понуда за младе у мањим срединама како би младима било омогућено да у овим срединама развију своје потенцијале.	Општина Рибник Савјети МЗ	Министарство породице, омладине и спорта, НВО, Школе	2013-2018.
7.2.	Подржати програме који имају за циљ рад са младима у руралним срединама и иницијативе младих у руралним срединама.	Општина Рибник Савјети МЗ	Министарство породице, омладине и спорта, образовне институције, НВО	2013-2018.

У ОБЛАСТИ ЕКОЛОГИЈЕ СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ СУ:

1. Институционално рјешавање проблема заштите животне средине;
2. Популаризација активности везаних за заштиту животне средине.

Стратешки циљ 1. Институционално рјешавање проблема заштите животне средине

1.1.	Израдити систем мониторинга и евалуације локалног еколошког акционог плана.	Општина Рибник Одсјек за урбанизам, стамбено-комуналне послове	НВО; савјети мјесних заједница, надлежно министарство	2013-2014.
------	---	---	---	------------

Стратешки циљ 2. Популаризација активности везаних за заштиту животне средине

2.1.	Стално промовисање вриједности и потребе очувања, заштите животне средине кроз подстицање и стимулацију волонтеризма и других видова активизма у акцијама заштите животне средине.	Општина Рибник	НВО, образовне установе, ЈУ “КП Рибник”, ЈУ “Културни центар Рибник”	2013-2018.
2.2.	Подршка организацији еколошких активности у МЗ.	Општина Рибник - Одсјек за урбанизам и стамбено- комуналне послове, ЈУ “КП Рибник”	Школе; НВО Савјети мјесних заједница,	2013-2018.

2.3.	Успоставити сарадњу између јавних предузећа институција и организација које се баве заштитом животне средине и образовно-васпитних институција.	Општина Рибник	Школе; НВО, јавна предузећа, ЈУ “КП Рибник”	2013-2018.
2.4.	Подржати акције приближавања грађана природи и природним љепотама општине.	Општина Рибник	Школе, НВО	2013-2018.

4. ЗАКЉУЧАК

У складу са Законом о омладинском организовању, најзначајнији механизми за развој и примјену омладинске политике су:

- Одјељење за друштвене дјелатности - орган Административне службе општине које између осталог прати рад и еманципацију младих људи, сарађује са представницима омладинских организација и др. НВО, затим надгледа процес имплементације „Омладинске политике“ и даје препоруке за његову бољу имплементацију.
- Комисија за младе – скупштинско радно тијело у чији састав поред одборника улазе и представници омладинских НВО.
- Савјети младих.

У протеклом периоду у општини је систематизовано радно мјесто референта за друштвене дјелатности који обавља послове везано за питања младих, сарадња са НВО, на реализацији „Омладинске политике“ и сл.

Препоруке на реализацији „Омладинске политике“ на нивоу јединице локалне самоуправе:

1. Израдити систем мониторинга и евалуације пројеката из документа;
2. Иницирати оснивање Омладинског савјета општине Рибник;
3. Доносити годишње акционе планова носилаца активности задужених за реализацију документа;
4. Средства у буџету планирати на основу годишњих акционих планова и програма из документа „Омладинска политика“ од стране носилаца активности.

Препоруке омладинским НВО

Улога младих и омладинских организација у планирању и примјени „Омладинске политике“ је веома важна. Стога млади и омладинске организације треба да схвате своју велику друштвену одговорност за унапређење позиције младих. Омладинске организације не треба да буду затворене групе посредством којих се остварују интереси малих група и појединаца, него треба да буду снага која ће искрено заступати интересе младих. Омладинске организације на локалном нивоу не треба да буду конкуренти, него треба да међусобно сарађују у заједничком интересу омладине. Потребно је да омладинске организације схвате значај омладинских савјета на нивоу наше општине. Омладински савјети су „простор“ за међусобан дијалог различитих група, ради рјешавања проблема младих. Сарадња и партнерски однос са локалном управом у планирању и примјени омладинске политике је важан друштвени задатак и одговорност омладинских организација.

Финансијска средства за реализацију програма из овог документа потребно је планирати на годишњем нивоу, у склопу акционих планова које израђују носиоци активности. Годишњи акциони план треба да представља прецизно дефинисане пројекте, програме и активности које ће бити проведене у оквиру реализације „Омладинске политике“. Као такав, акциони план садржи активности и пројекте ресорних Одјељења, активности других институција надлежних за спровођење „Омладинске политике“, активности омладинских или других невладиних организација и удружења. Такође, акционим планом треба да буду прецизирани рокови спровођења, одговорно лице, институција или организација као и предложени модел финансирања одређеног пројекта/активности. Акциони план треба да буде донесен прије финализације буџета општине како би се средства могла планирати према стварним, а не претпостављеним потребама и пројектима. Треба имати у виду да је „Омладинска политика“ флексибилан документ који треба редовно ажурирати ради прилагођавања

промјенама у окружењу. Обзиром на значај и комплексност ове проблематике, као и на чињеницу да је брига о младима општи интерес сваке општине, потребно је да се у процес развоја омладинске политике укључи шира друштвена заједница (Општина, школе, привредни субјекти, невладине организације...), те да се створи институционална обавеза ресорних органа у спровођењу програма који ће се дефинисати омладинском политиком.

Радну групу за креирање документа „Омладинска политика општине Рибник 2013-2018“ чинили су:

1. Миле Врачар – предсједник;
2. Миомира Јелић - члан;
3. Марија Митровић - члан;
4. Ивана Савић- члан;
5. Славица Миљановић- члан;
6. Љубо Тепић - члан;
7. Душко Козомара - члан;
8. Лазар Јањић - члан;
9. Миља Берић - члан;
10. Мирко Милетић– члан.

Радна група за креирање нацрта документа „Омладинска политика општине Рибник 2013-2018“, именована рјешењем Начелника општине Рибник број. 01-66-4/13 од 29.03.2013. године конкретизовала је приједлоге и заједничке идеје чланова радне групе и сачинила је коначни текст Приједлога „Омладинске политике“ и просљедила га у скупштинску процедуру на усвајање.

5. ЛИТЕРАТУРА

1. Омладинска политика Републике Српске 2010-2015, Министарство породице, омладине и спорта Републике Српске, Бања Лука, 2010. године.
2. Закон о омладинском организовању Републике Српске, организовању („Службени гласник Републике Српске”, бр. 98/04 и 119/08, 1/12).
3. R.C. Vere, С. Домогој, С. Ковачевић, С. Olteanu, Водич за развој локалне омладинске политике - Учешће младих у планирању будућности Србије, Пакт за Југоисточну Европу, Нови Сад, 2005. године.
4. Европска повеља о учешћу младих у општинском и регионалном животу.
5. Европска повеља о локалној самоуправи, Савјет Европе, Стразбур, 1985. године.
6. Болоњска декларација:Европска зона високог образовања, Болоња, 1999. године.
7. М. Вујаклија, Лексикон страних речи и израза, Просвета, Београд, 2004. године.
8. Ј. Комшић, Увод у деокартију и локалну самоуправу: основне идеје, институције и процедуре, Центар за регионализам, Нови Сад, 2002. године.
9. Гордана Илић - Поповић, Савет Европе и заштита животне средине, Центар за антиратну акцију, Београд, 2002. године.
10. Статистички годишњак, Републички статистички завод.
11. Препоруке за заговарање у области родне равноправности на локалном нивоу, Гендер центар РС и Развојна агенција ЕДА.